

Nieuwsbrief *Canon sociaal werk*

November 2022 | nr. 32

Lees in deze nieuwsbrief over de ontwikkelingen en publicaties van de Canon sociaal werk in de afgelopen maanden. Onder meer vertellen we over de Canon beroepsverenigingen sociaal werk die op 24 november verschijnt en het afscheid van Wim Verzelen als redacteur.

Inhoud

CANON BEROEPSVERENIGINGEN SOCIAAL WERK	1
Ongoing past	3
Oproep: maak werk van de Canon	3
Revisie Canon gehandicaptenzorg.....	4
Afscheid Wim Verzelen	4
Toevoegingen Biografisch Portaal	5
Durf te vragen	5
Vernieuwing	6
Speciale canon aanbieding voor Nieuwsbrief-lezers	6

CANON BEROEPSVERENIGINGEN SOCIAAL WERK

verschijnt 24 november

24 november 2022 viert de Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk (BPSW) haar 75e verjaardag. Daarvoor heeft de vereniging, die sinds 2015 onder deze naam actief is, al haar voorlopers meegerekend. Niet meer dan terecht, want er loopt een rechte historische lijn van de [Nederlandse Bond van Maatschappelijk Werkers](#), die in 1947 werd opgericht, naar de huidige [BPSW](#). Over wat er in de tussenliggende periode allemaal is gebeurd, is tot nu toe relatief weinig bekend. Wie meer wil weten over de geschiedenis van de beroepsverenigingen van sociaal werkers was aangewezen op publicaties waar deze zijdelings aan bod komt, zoals bijvoorbeeld in de [Canon maatschappelijk werk](#). Een echt overzicht ontbrak.

Vijftien vensters

De [Canon beroepsverenigingen sociaal werk](#), die op het Jubileumcongres van de BPSW gepresenteerd wordt, brengt daar verandering in. De BPSW heeft haar 75e verjaardag aangegrepen om samen de redactie van de Canon sociaal werk haar geschiedenis in kaart te brengen in de vorm van een Canon. In vijftien vensters wordt de geschiedenis van de verschillende beroepsverenigingen geschetst aan de hand van belangrijke gebeurtenissen.

INHOUD

1903		Vereniging van Woningopzichters p. 7 Vrouwenemancipatie en beroepsontwikkeling – de voorlopers
1947		Nederlandse Bond van Maatschappelijk Werkers p. 11 Start beroepsverenigingen sociaal werk
1958		International Federation of Social Workers (IFSW) p. 15 Internationale samenwerking beroepsverenigingen sociaal werk
1962		De eerste Beroepscode p. 18 'Geen halfzachte juffrouwen die krotten in gaan.'
1969		Sociaal werk en samenleving p. 21 Beleidsbeïnvloeding, politiseren en sociaal activisme
1970		De strijd om professionele autonomie p. 25 De spanning tussen de eisen van het beroep en die van de werkgever
1978		Nederlandse Organisatie van Welzijnswerkers p. 30 Een open en brede beroepsorganisatie
1988		Marie Kamphuis Stichting (MKS) p. 34 Schakelen tussen werkveld en wetenschap
1989		Het bestel op de schop p. 37 Grote verscheidenheid aan organisaties, weinig power
1990		Start Beroepsregister p. 41 Opmaat voor wettelijk erkenning
1998		Vakblad Maatwerk p. 44 Van mededelingenbladen naar onafhankelijke vakbladen
2003		Eerste professionele richtlijn p. 47 Voortschrijdende standaardisering van de beroepsuitoefening
2008		Onderwijsaanbod en beroepspraktijk p. 52 De moeizame relatie tussen beroepsopleiding en beroepspraktijk
2015		Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk p. 57 Naar een sterk merk 'sociaal werk'
2022		Beroepsprofiel van de sociaal werker p. 60 Wat hebben sociaal werkers gemeenschappelijk?

Boekeditie

Van deze *Canon beroepsverenigingen sociaal werk* is een [boekeditie](#) gemaakt, die tegelijkertijd met deze digitale Canon op 24 november 2022 wordt gelanceerd op het feestelijke jubileumsymposium dat de BPSW op die dag organiseert ter gelegenheid van haar 75e verjaardag. De boekeditie is als verjaardagsgeschenk naar alle leden van de BPSW verzonden. Wie het boek wil aanschaffen kan een (€ 12,50) of meerdere exemplaren (met staffelkorting) bestellen. Mail voor meer informatie of om te bestellen naar: info@canonsociaalwerk.eu.

De *Canon beroepsverenigingen sociaal werk* is een gezamenlijk project van de BPSW en de redactie van de Canon sociaal werk. De samenstelling was in handen van [Jan Willem Bruins](#) (directeur van de BPSW) en [Jos van der Lans](#) (eindredacteur van de Canon sociaal werk). Zij schreven ook een aantal

In vijf 'extra' lemma's worden bovendien specifieke kwesties of gebeurtenissen uit de doeken gedaan als aanvulling en ondersteuning op de vijftien vensters.

De Canon begint bij de eerste beroepsvereniging, de [Vereniging van Woningopzichters](#) en eindigt in 2022 met het laatste [beroepsprofiel](#) voor *alle* sociaal werkers. In de tussentijdse periode komen alle aspecten aan de orde waar een beroepsvereniging van sociaal werkers zich in de loop der geschiedenis mee bezig heeft gehouden. En dat is veel: de beroepscode, beroepsprofielen, de strijd om erkenning van het vak, maar ook om het verwerven van professionele autonomie en nog veel meer. Bij elkaar vertellen deze vijftien vensters, niet alleen de geschiedenis van de beroepsverenigingen, maar ook het verhaal hoe het vak sociaal werk zich in de loop der decennia heeft ontwikkeld.

Zie: www.canonbpsw75.nl

vensters. Overige auteurs zijn: [Anoushka Boet](#), [Eelco Boss](#), [Josien Hofs](#), [Marc Hoitink](#), [Jurja Steenmeijer](#) en [Jan Steyaert](#). Klik [hier](#) voor homepagina.

Ongoing past

Het CASUS-spel is nog steeds te bestellen!

“Het sociaal werk kent een lange geschiedenis. Oplossingen voor vraagstukken zijn tegenwoordig anders dan vroeger, maar soms zijn de verschillen tussen vroeger en nu kleiner dan je zou denken.”

Samen met studenten van de Hogeschool Utrecht heeft de Canon sociaalwerk een kaartspel ontwikkeld waarmee de spelers kunnen kennismaken met de geschiedenis van het sociaal werk. Het spel is speciaal ontwikkeld voor studenten, vrijwilligers en sociaal werkers die meer willen weten over de achtergronden van het sociaal werk. Deze zomer is het spel gereed gekomen en naar vrijwel alle hbo-beroepsopleidingen sociaal werk toegezonden.

Het interessante aan het spel is dat een relatie wordt gelegd met het heden. Hierdoor ontstaan nieuwe inzichten en leren de spelers het sociaal werk in een bredere context te plaatsen.

Het spel bestaat uit verschillende casuïstiekkarten waarmee de spelers op zoek gaan naar een antwoord in het verleden en het heden. Het vinden van het goede antwoord is niet het doel. Belangrijker is dat de kaarten de spelers aan het denken zetten en een gesprek op gang brengen. Het spel bevat vier thema's: *Jeugd, Brein, Persoonlijke motivatie en Samenleving*.

Er zijn nog een aantal exemplaren beschikbaar. Dus mocht je het nog niet hebben het spel is te bestellen via info@canonsociaalwerk.eu Vergeet bij de bestelling niet te vermelden waar het spel naartoe gestuurd moet worden. Kijk op [Kaartspel](#) voor meer informatie.

De kosten bedragen 6 euro voor 1 spel. Bestel je 2 of meer (tot en met 9) spellen dan betaal je € 6,- per spel. Bestel je 10 spellen of meer dan betaal je € 4,- per spel. Al deze prijzen zijn exclusief verzendkosten.

Meer informatie: <https://www.canonsociaalwerk.eu/kaartspel/bestel.php>

Oproep: maak werk van de Canon

In de vorige Nieuwbrief plaatsten we een oproep voor mensen die ons Canon-project professioneel zouden kunnen ondersteunen en verder tot ontwikkeling kunnen brengen. Dat leverde verschillende interessante reacties op van mensen en instanties die daar wel met de redactie over van gedachten willen wisselen. Dat gaan we het komend jaar doen. Tegelijkertijd gaan we het omvangrijke pakket aan klussen en kansen zoals deze in onze notitie beschreven stond in kleinere stukjes knippen en kijken of we voor de onderdelen mensen kunnen inschakelen.

Ondertussen zoeken we voor de redactie nog steeds enthousiaste vrijwilligers die mee willen denken over het onderhouden en het verder ontwikkelen van ons historische platform dat feitelijk de enige serieuze plek is waar de geschiedenis van de brede sociale sector systematisch wordt verzameld. Dus mocht je geïnteresseerd zijn om daaraan mee te werken, neem dan contact op met de redactie: info@canonsociaalwerk.eu.

Revisie Canon gehandicaptenzorg

Precies tien jaar geleden werd de Canon gehandicaptenzorg voor mensen met een verstandelijke beperking gelanceerd. Snel daarna ook gevolgd door een boekeditie die een ongekend hoge oplage haalde: 33.000 exemplaren. Maar in tien jaar is er veel gebeurd. Goede reden om deze Canon nog eens tegen het licht te houden van moderne ontwikkelingen en nieuwe inzichten.

Daartoe is op initiatief van Teun Post, de gangmaker achter de eerste versie van deze Canon, maar later ook initiatiefnemer van de Canons autisme en speciaal onderwijs, een werkgroep gevormd die de revisie ter hand gaat nemen. De werkgroep bestaat naast [Teun Post](#) uit [Paul van Trigt](#) (wet. Medewerker Rijkuniversiteit Leiden), Jeroen Zomerplaag (Philadelphia, hoofdredacteur NTZ, Nederlands Tijdschrift voor de Zorg aan mensen met verstandelijke beperkingen), Sarieke den Zoete (ClientondersteuningPLUS en Zorg Expert ((Z)EVMB)), Vincent Ohlrichs (LFB) en Jos van der Lans (eindredacteur Canon).

De werkgroep kiest er voor om gedegenheid belangrijker te vinden dan tijdsdruk en kent geen einddatum voor haar werkzaamheden. De verwachting is dat deze zeker het komende jaar in beslag zullen nemen. Heb jij ideeën, suggesties of documentatie waarvan je denkt dat daar in de nieuwe Canon wat mee gedaan moet worden, laat het weten: info@canonsociaalwerk.eu.

Afscheid Wim Verzelen

Deze twee foto's tonen Wim Verzelen in zijn element. Hij vertelt mederedacteurs van de Canon verhalen uit de geschiedenis van het sociaal werk in Vlaanderen. De foto's zijn genomen op vrijdag 21 oktober 2022 toen de redactie afscheid nam van Wim als redacteur en hij hen nog een keer langs fraaie gebouwen in Antwerpen meenam om te vertellen wat er allemaal ooit gebeurde.

Wim maakte deel uit van het Vlaamse smaldeel van de redactie en hoorde bij de pioniers van de Canon. Hij schreef zo'n zestig vensters en was nauw betrokken bij de algemene Canon sociaal werk. De Canon, zo meldde hij bij zijn afscheid, heeft hem enorm geholpen om de leegte na zijn pensionering als docent bij de hogeschool voor sociaal werk op te vullen. Hij viel daardoor niet in het spreekwoordelijke gat, maar hield zijn liefde voor het sociaal werk levend door de geschiedenis voor velen toegankelijk te maken. Zijn pensionering viel nagenoeg samen met de startperiode van de Canon en na zo'n tien jaar redactiewerk vindt Wim het wel welletjes. Voor een pensioenleegte hoeft hij niet meer te vrezen: hij heeft nog heel veel andere dingen te doen. Maar mocht er een financier komen die een prachtige historische wandeling door Antwerpen langs de monumenten van sociale zorg wil financieren, dan doet Wim graag mee om daar iets heel moois van te maken.

Toevoegingen Biografisch Portaal

De samenwerking met de BPSW heeft er voor gezorgd dat een aantal mensen die belangrijk waren voor de ontwikkeling van de beroepsvereniging toegevoegd zijn aan het Biografisch Portaal. Dat zijn:

[Jeanne Löhnis](#), was van 1947 tot 1956 de eerste directeur van de Nederlandse Bond van Maatschappelijk Werkers en daarna internationaal actief als vice-voorzitter van de International Federation of Social Workers.

[Bertje Jens](#), schreef in 1962 de eerste beroepscode voor maatschappelijk werkers en publiceerde in 1967 een standaardwerk over de beroepsethiek van sociaal werkers.

Verder leverde [Mariet Paes](#) weer een prachtige biografische schets van:

[Annie van Oort](#) was in Den Bosch-Oost meer dan twintig jaar actief als vrijwilligster in het welzijnswerk, vrouwenwerk en het wijkgezondheidscentrum Samen Beter. Zij stond aan de wieg van talrijke initiatieven.

Vervolgens – je kunt er over discussiëren – hebben we Bram Peper opgenomen in de vorm van een In Memoriam dat [Anne van Veenen](#) schreef:

[Bram Peper](#) was burgemeester van Rotterdam en socioloog, noemde zichzelf in de jaren negentig 'aanstichter' van de Sociale Vernieuwing.

Bovendien kreeg Jan Foudraine een plek:

[Jan Foudraine](#), psychiater die begin jaren zeventig met zijn boek *Wie is van hout...* de psychiatrie opschudde, vervolgens in de ban raakte van het Oosters denken en zich aansloot bij de Bhagwan-beweging.

Eerder namen we biografische aantekeningen over van de **Hall of fame** die lange tijd prijkte op de website van de Nederlandse Vereniging van Maatschappelijk Werkers. Pas onlangs hebben we deze aantekeningen kunnen toevoegen aan het Biografisch Portaal. Toegevoegd zijn: [Jan Adriani](#) (1874-1948), [Fé Haije](#) (1891-1948), [Jan Floris de Jongh](#) (1910-1980) en [Lex Noyon](#) (1923-2001). Er volgen nog meer.

Durf te vragen

#DTV #DTV #DTV #DTV #DTV #DTV

- Heb je je boekenkast opgeschoond of van plan om je boekenkast eens aan te pakken? Doe mee met ons Canon-antiquariaat op [Boekwinkeltjes.nl](https://www.boekwinkeltjes.nl/)? We leggen graag uit hoe dat werkt. Je kunt op ons boekenantiquariaat overigens ook hele interessante en voornamelijk historische boeken aanschaffen. Daar word je niet alleen zelf wijzer van, wij ook, want de opbrengst gaat naar de website. Zie: <https://www.boekwinkeltjes.nl/v/canonsociaalwerk/>
- Wil je meewerken aan de canon? We kunnen altijd initiatiefrijke redacteurs, medewerkers en auteurs gebruiken.
- En natuurlijk vinden we het altijd fijn als je onze berichten wilt delen via social media. Volg ons via Facebook, [Twitter](#) of LinkedIn.

Vernieuwing

Samen met Valente (de branchevereniging voor participatie, begeleiding en veilige opvang) zal komend jaar een canon begeleid en beschermd wonen worden geschreven. In deze

Canon zal uitgebreid stil worden gestaan bij de opkomst en snelle groei van begeleid en beschermd wonen voor mensen die langdurig psychisch kwetsbaar zijn. Daarmee kwam een eind aan grootschalige verblijfsvoorzieningen in psychiatrische instellingen. In de Canon worden de maatschappelijke, economische en culturele factoren beschreven die van invloed zijn geweest op het ontstaan van deze voorzieningen. De visie en waarden die hieraan ten grondslag lagen worden beschreven. Wat waren de verwachtingen en zijn deze uitgekomen?

Daarnaast worden de canon Maatschappelijke Opvang en de canon Vrouwenopvang geactualiseerd. In een volgende Nieuwsbrief gaan we hier uitvoeriger op in.

Meer informatie: Johan Gortworst, J.Gortworst@chello.nl

CANON
begeleid en beschermd wonen

Speciale canon aanbieding voor Nieuwsbrief-lezers

Niet normaal - ontwikkelingen en dilemma's in de Nederlandse gehandicaptenzorg

In de jaren zeventig trok er een humanisering golf door de instituten die zich tot dan ontfermden over gekken, debielen, idioten of zwakzinnigen. Er werd met andere ogen naar gekeken, met andere woorden over gesproken en op een andere manier mee gewerkt. In *niet normaal – ontwikkelingen en dilemma's in de Nederlandse gehandicaptenzorg* uit 2019 gaat publicist Jos van der Lans op zoek naar antwoorden op de vraag wat deze veranderingen hebben gebracht. Hij is in gesprek gegaan met mensen die meer dan gemiddeld begaan zijn met de zorg voor mensen met beperkingen.

Wat de hoofdrolspelers in dit boek bindt, is dat ze allemaal erfgenamen zijn van de jaren zeventig: ze staan in de traditie van de vernieuwing die toen is ingezet. Maar ze kennen ook de worsteling daarmee, de mislukkingen, de kloof tussen beleidsdoelstellingen en de dagelijkse zorg. Ze zien het ongemak waarmee de buitenwereld nog vaak reageert, zij weten alles van de moeizaamheid om voor mensen een plek te vinden. Met elkaar vertellen ze in *niet-normaal* de geschiedenis van de moderne gehandicaptenzorg, met alle dilemma's die daarin aan de oppervlakte zijn gekomen.

Meer informatie over het boek vind je [hier](#).

Lezers van de Nieuwsbrief kunnen tegen betaling van verzendkosten dit rijk geïllustreerde prachtige boek zonder verdere kosten toegezonden krijgen. Stuur een mailtje naar: info@canonsociaalwerk.eu, o.v.v. Niet-normaal-aanbieding en met opgave van het adres waar het boek naar toe moet worden gezonden.

De biografie van Piet Willem

In 2019 publiceerde [Mariet Paes](#) de biografie [Eigenzinnige pionier](#) van de iconische Bossche opbouwwerker Piet Willems. Deze verwierf - in opbouwwerkland - nationale bekendheid als drijvende kracht achter het Bossche Welzijnsproject-Oost, dat tussen 1975 en 1990 zijn hoogtijdagen beleefde. Samen met bewoners van deze volkswijk wist hij - tegen de zin van de plaatselijke regenten in - een compleet netwerk van voorzieningen en initiatieven van de grond te tillen.

Voor bezoekers van de Canon is deze zeer leeswaardige biografie voor € 14,95 (winkelprijs € 19,95) te bestellen door een mail te sturen naar mpaes@planet.nl

Vermeld in de mail je contactgegevens en als onderwerp 'Canon-aanbieding'.

Kwetsbare kinderen. De groei van professionele zorg (korting € 5,-)

Hoewel Nederlandse kinderen volgens UNICEF de gelukkigste kinderen ter wereld zijn, lijden zij meer dan ooit tevoren aan aandoeningen waarvoor speciale zorg is geïndiceerd, zoals dyslexie en ADHD. En dat terwijl sinds de 19e eeuw steeds meer professionals en wetenschappers zich bezighouden met de zorg voor kinderen. [Kwetsbare kinderen. De groei van professionele zorg voor de jeugd](#) geeft inzicht in het ontstaan van deze paradox.

Ten onrechte is deze klassieke overzichtsstudie uit 2016 van [Nelleke Bakker](#), tot 2020 universitair hoofddocent historische pedagogiek aan de Rijksuniversiteit Groningen, te veel onopgemerkt gebleven in kringen rondom de jeugdzorg. Terwijl het voor iedereen die daar professioneel of beleidsmatig mee te maken heeft een must read boek is. Vandaar dat de Canonredactie dit boek van harte aanbeveelt en haar bezoekers en volgers in staat stelt om het boek voor € 15,- (winkelwaarde € 20,-) aan te schaffen. Mail contactgegevens naar: info@canonsociaalwerk.eu met als onderwerp 'Kwetsbare kinderen'.